

การประเมินดีกรีการอัดตัวคายน้ำสำหรับดินเหนียวอ่อนกรุงเทพด้วยวิธีอาซาโอกะ Evaluation of Consolidation Degree for Soft Bangkok Clay by the Asaoka Method

สินาด โกศลานันท์^{1,*} ชัยศาสตร์ สกุลศักดิ์ศรี² และ อลงกต ไชยอุปละ³

^{1.3} สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จ.จันทบุรี ² ภาควิชาเทคโนโลยีวิศวกรรมโยธาและสิ่งแวดล้อม วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ *Corresponding author; E-mail address: sinat.k@rbru.ac.th

บทคัดย่อ

การปรับปรุงดินเหนียวอ่อนด้วยวิธีการใช้แผ่นระบายน้ำแนวดิ่งร่วมกับ น้ำหนักกดทับเป็นวิธีที่นิยมใช้กันทั่วโลก โดยเฉพาะประเทศไทยซึ่งมี โครงการก่อสร้างใหญ่ ๆ ที่ใช้วิธีนี้เช่น โครงการก่อสร้างถนนมอเตอร์เวย์ สายกรุงเทพ-ชลบุรี โครงการก่อสร้างถนนวงแหวนรอบนอก และโครงการ ปรับปรุงคุณภาพดินสำหรับทางจอด ทางวิ่ง และทางขับเครื่องบิน ที่ สนามบินนานาชาติสวรรณภูมิ เป็นต้น การประเมินดีกรีการอัดตัวคายน้ำ นับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเพื่อใช้เป็นหนึ่งในดัชนีสำหรับการตัดสินใจ ย้ายน้ำหนักกดทับออกจากพื้นที่ปรับปรงคณภาพดิน การวิเคราะห์นี้ สามารถทำได้โดยการสังเกตในสนามจากการวัดการทรุดตัวของดินที่ ปรับปรุงจากแผ่นวัดการทรุดตัว ข้อมูลการทรุดตัวในสนามถูกวิเคราะห์ด้วย วิธีของอาซาโอกะเพื่อทำนายค่าการทรุดตัวสูงสุดเนื่องจากน้ำหนักกดทับ และดีกรีการอัดตัวคายน้ำ รวมถึงการวิเคราะห์ย้อนกลับของข้อมูลการทรุด ตัวสามารถให้ค่าสัมประสิทธิ์ของการอัดตัวคายน้ำตามแนวราบได้ วัตถุประสงค์ของบทความนี้คือ การศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อ การทำนายค่าการทรุดตัวสูงสุด ดีกรีการอัดตัวคายน้ำ และค่าสัมประสิทธิ์ ของการอัดตัวคายน้ำตามแนวราบด้วยวิธีอาซาโอกะ โดยอาศัยข้อมูลการ ทรุดตัวในสนามของโครงการปรับปรุงคุณภาพดินสำหรับทางจอด ทางวิ่ง และทางขับเครื่องบิน ที่สนามบินนานาชาติสุวรรณภูมิ จากผลการศึกษา พบว่า เมื่อใช้ช่วงเวลาประเมินที่ยาวนานจะได้ค่าการทรุดตัวสูงสุดที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้ได้ดีกรีการอัดตัวคายน้ำที่ลดลงและสัมประสิทธิ์ของการอัดตัวคาย น้ำตามแนวราบน้อยลงด้วย และ ความห่างของข้อมูลไม่มีผลต่อการทำนาย ้ค่าการทรุดตัวสูงสุด ดีกรีการอัดตัวคายน้ำ และสัมประสิทธิ์ของการอัดตัว คายน้ำตามแนวราบ นอกจากนี้กราฟความสัมพันธ์ระหว่างการทรุดตัวกับ เวลาสามารถสร้างได้โดยง่ายจากคำนวณย้อนหลัง ซึ่งหากระยะเวลาอ่าน ข้อมูลมากก็จะให้ผลที่สอดคล้องกับข้อมูลในสนามมาก

คำสำคัญ: ดีกรีการอัดตัวคายน้ำ, ดินเหนียวอ่อนกรุงเทพฯ, วิธีอาซาโอกะ, แผ่นระบายน้ำในแนวดิ่ง

Abstract

Ground improvement of soft clay by prefabricated vertical drains with preloading is one of the most widely-used methods in the world especially in Thailand, there are the mega projects using this technique such as the Bangkok-Chonburi motorway project, the outer Bangkok ring road project and the ground improvement for airside pavements project at Suvarnabhumi international airport. Evaluation of consolidation degree is very important as one of the indicators for making decision prior to the removal of preloading. This analysis can be estimated by field observational methods from settlement data of surface settlement plates. The field settlement data can be analyzed by the Asaoka method to predict the ultimate settlement of soft Bangkok clay under preloading. Back-Analysis of the settlement data will yield horizontal coefficient of consolidation. The objective of this paper is to study on the various factors that affect prediction by the Asaoka evaluation method. The results show that in the Asaoka method, the value of ultimate settlement increases, consolidation degree and horizontal coefficient of consolidation decrease as a longer period of evaluation is used. Interval of time for readings is not affected on prediction of ultimate settlement, consolidation degree and horizontal coefficient of consolidation. Furthermore, settlement curve with time can be plotted easily by back calculation equation that agrees well with field data.

Keywords: Consolidation degree, Soft Bangkok clay, the Asaoka method, Prefabricated vertical drains, Ultimate settlement

1. คำนำ

การปรับปรุงดินเหนียวอ่อนด้วยวิธีการใช้แผ่นระบายน้ำแนวดิ่งร่วมกับ น้ำหนักกดทับเป็นวิธีที่นิยมใช้กันทั่วโลก โดยเฉพาะประเทศไทยซึ่งมี โครงการก่อสร้างใหญ่ ๆ ที่ใช้วิธีนี้เช่น โครงการก่อสร้างถนนมอเตอร์เวย์ สายกรุงเทพ-ชลบุรี [1] โครงการก่อสร้างถนนวงแหวนรอบนอก [2] และ

โครงการปรับปรุงคุณภาพดินสำหรับลานจอด ทางวิ่ง และทางขับเครื่องบิน ที่สนามบินนานาชาติสุวรรณภูมิ [3] เป็นต้น

โครงการปรับปรุงคุณภาพดินสำหรับลานจอด ทางวิ่ง และทางขับ เครื่องบิน เฟสที่ 1 ที่สนามบินนานาชาติสุวรรณภูมิได้ก่อสร้างสำเร็จตั้งแต่ปี พุทธศักราช 2546 และสนามบินได้เปิดให้บริการในปีพุทธศักราช 2549 มี มูลค่าโครงการ 8,240ล้านบาท โดยแผนภาพพื้นที่โครงการแสดงในรูปที่ 1 ขั้นตอนในการปรับปรุงคุณภาพดินนี้ประกอบด้วย การติดตั้งแผ่นระบายน้ำ แนวดิ่ง ตามด้วยการถมน้ำหนักกดทับจากหินคลุกลงไปเป็นน้ำหนักกดทับ และเร่งการอัดตัวคายน้ำในชั้นดินเหนียวอ่อน จากนั้นจึงย้ายน้ำหนักกดทับ ออก ในโครงการปรับปรุงคุณภาพดินเหนียวอ่อนเช่นนี้ ดีกรีการอัดตัวคาย น้ำจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง และถูกใช้เป็นดัชนีบ่งชี้ว่า ดินที่ปรับปรุง คุณภาพนั้นมีคุณสมบัติสามารถรับน้ำหนักใช้งานได้แล้ว จึงจะสามารถย้าย น้ำหนักกดทับออกไปได้ การวิเคราะห์นี้สามารถทำได้โดยใช้วิธีการสังเกตใน

รูปที่ 1 แผนภาพพื้นที่โครงการ ตำแหน่งที่ติดตั้งแผ่นวัดการทรุดตัว และตำแหน่งลานจอดเครื่องบิน

รูปที่ 2 รูปตัดทั่วไปของคันดินในโครงการและแผ่นวัดการทรุดตัว

สนามด้วยข้อมูลการทรุดตัวจากแผ่นวัดการทรุดตัวซึ่งมีการบันทึกค่าไว้โดย ตลอด ตั้งแต่ช่วงติดตั้งเครื่องมือก่อนทำการปรับปรุงคุณภาพดินจนกระทั่ง ปรับปรุงคุณภาพดินเสร็จและนำน้ำหนักกดทับออก

โครงการนี้เริ่มจากการปรับระดับสภาพดินเดิมให้อยู่ที่ระดับ 0.0 เมตร จากระดับน้ำทะเล ทั่วทั้งพื้นที่ปรับปรุงดิน จากนั้นพื้นที่ถูกปูทับด้วยแผ่นใย สังเคราะห์ทั่วบริเวณ แล้วนำทรายมาถมสูงเป็นชั้น ๆ โดยแผ่นระบายน้ำ แนวดิ่งจะถูกติดตั้งจากระดับชั้นทรายที่ถมสูง 1.0 เมตร จนถึงความลึกที่ ระดับ -10 เมตรจากระดับน้ำทะเล ในรูปแบบสี่เหลี่ยมจัตุรัสที่มีระยะห่าง กัน 1.0 เมตร และถมต่อไปจนถึงระดับ 1.5 เมตร จากระดับน้ำทะเล จะปู ด้วยแผ่นใยสังเคราะห์อีกครั้ง แล้วถมต่อด้วยหินคลุกซึ่งใช้เป็นน้ำหนักกด ทับในชั้นที่ 1 จนถึงระดับ 2.8 เมตร จากระดับน้ำทะเล จากนั้นรอเวลาอีก 3 เดือนเพื่อให้ชั้นดินเหนียวอ่อนมีกำลังรับแรงเฉือนเพิ่มขึ้นจึงถมหินคลุกต่อ ในชั้นที่ 2 จนถึงระดับ 3.8 เมตร จากระดับน้ำทะเล จากนั้นรอเวลาอีก ประมาณ 6 เดือน ในพื้นที่ทั่วไป แต่บริเวณที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นพื้นที่

บริเวณลานจอดเครื่องบินซึ่งรับน้ำหนักมากกว่าบริเวณทั่วไป ทำให้ต้องเพิ่ม น้ำหนักกดทับในชั้นที่ 2 จากถึงระดับ 3.8 เมตร เป็น ระดับที่ประมาณ 4.1 เมตร หรือ มีน้ำหนักกดทับรวม 8.5 ตันต่อตารางเมตร ดังแสดงตำแหน่งใน รูปที่ 1 และเพิ่มระยะเวลารอคอยจากอย่างน้อย 6 เดือน เป็นอย่างน้อย 9 เดือน ซึ่งเป็นโอกาสอันดีที่จะใช้พื้นที่นี้ในการศึกษาเนื่องจากใช้เวลาในการ อ่านค่าแผ่นวัดการทรุดตัวนานกว่าพื้นที่อื่น ๆ โดยมีลักษณะเป็นคันดินดัง แสดงในรูปที่ 2 โดยมีการติดตั้งแผ่นวัดการทรุดตัวที่ระดับ 1 เมตร จาก ระดับน้ำทะเล และเมื่อเสร็จสิ้นการปรับปรุงคุณภาพดินในแต่ละพื้นที่ น้ำหนักกดทับหินคลุกเหล่านี้จะถูกนำกลับไปใช้ในพื้นที่อื่น ๆ อีก รูปที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการทรุดตัว และความสูงของคันดิน ถมกับเวลา ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะถูกนำมาวิเคราะห์และตรวจสอบหาปัจจัย ต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการทำนายค่าการทรุดตัวสูงสุด ดีกรีการอัดตัวคาย น้ำ และค่าสัมประสิทธิ์การอัดตัวคายน้ำในแนวราบด้วยวิธีของอาซาโอกะ [4] ซึ่งเป็นวิธีที่มีขั้นตอนไม่ยุ่งยากซับซ้อน และนิยมใช้กันทั่วโลก ปัจจัยที่มี ผลต่อการทำนายค่าการทรุดตัวสูงสุดและดีกรีการอัดตัวคายน้ำได้แก่ ช่วงเวลาที่ใช้ในการประเมินหลังให้น้ำหนักกดทับสุดท้าย และช่วงห่างของ ข้อมูลที่ใช้ในการประเมิน ในการศึกษานี้ค่าต่าง ๆ ถูกประเมินที่ช่วงเวลา 6 9 และ 12 เดือนหลังจากให้น้ำหนักกดทับ โดยมีช่วงความห่างของข้อมูล ตั้งแต่ 7 ถึง 56 วัน

รูปที่ 3 กราฟความสัมพันธ์ระหว่างการทรุดตัว และความสูงของคันดินถมกับเวลาของแผ่นวัดการทรุดตัว SP-A1-059

รูปที่ 4 คุณสมบัติทั่วไปของชั้นดินในโครงการ

2. สภาพชั้นดิน

สภาพชั้นดินในโครงการก่อสร้างซึ่งตั้งอยู่บริเวณหนองงูเห่า อำเภอบาง พลี จังหวัดสมุทรปราการ นั้นเกิดจากการฟอร์มตัวของสามเหลี่ยมแม่น้ำ เจ้าพระยา พร้อมด้วยอิทธิพลการขึ้นลงของระดับน้ำทะเล การเปลี่ยนแปลง ของระดับน้ำทะเลทำให้เกิดการสะสมและซะล้างของตะกอน ซึ่งทำให้ อนุภาคขนาดเล็กถูกพัดพาขึ้นมาตกตะกอนอยู่ด้านบน โดยตัวการสำคัญที่ ทำให้เกิดการลดต่ำลงของที่ราบเจ้าพระยาลงนั้นเป็นผลมาจากการเคลื่อนที่ ของโครงสร้างเปลือกโลกในสมัย Tertiary ตอนปลาย และ วัฏจักรของการ ตกตะกอน [5]

การสำรวจดินในพื้นที่สนามบินนั้นมีการสำรวจอย่างต่อเนื่องในหลาย ช่วงตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2515 โดยผลการสำรวจพบว่า ดินบริเวณหนอง งูเห่ามีสภาพดินเป็นชั้นดินสม่ำเสมอ (Uniform) ตลอดพื้นที่โครงการซึ่ง ประกอบด้วยชั้นหน้าดิน (Weather crust) เกิดเนื่องจากวัฏจักรเปียกและ แห้งของดินสลับกันพร้อมกับซีเมนต์ธรรมชาติมีความหนาประมาณ 1-2 เมตร โดยวางตัวอยู่บนชั้นดินเหนียวอ่อน (Soft clay) ซึ่งเรียกว่า "ดิน เหนียวกรุงเทพ (Bangkok clay)" จนถึงความลึกประมาณ 8-11 เมตร จากนั้นเป็นชั้นดินเหนียวแข็งปานกลางถึงแข็ง (Medium stiff to stiff clay) จนกระทั่งถึงความลึกประมาณ 20 เมตร การเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติ ทางกายภาพของดินตามความลึกนั้นเป็นผลมาจากการเพิ่มปริมาณของดิน ตะกอนทราย (Silt) หรือ ทรายละเอียด (Fine sand) และการลดลงของ ปริมาณดินเหนียว ระดับน้ำใต้ดินอยู่ที่ความลึกประมาณ 1.5 เมตร ใต้ชั้น ดินเหนียวแข็งเป็นชั้นทรายแน่น(Dense sand) สลับกับชั้นดินเหนียวแข็ง (Stiff clay) และดินทรายปนดินเหนียว (clayey Sand) จนถึงระดับความ ลึก 155 เมตร สำหรับชั้นดินที่จะปรับปรุงคุณภาพในโครงการนี้ได้แก่ ดิน เหนียวอ่อนกรุงเทพที่อยู่ในชั้นตั้งแต่ความลึกที่ 1-2 เมตรจนถึงประมาณ 8-11 เมตรซึ่งมีปริมาณความชื้น (Water content) มากกว่า 100% และ ค่า กำลังรับแรงเฉือน (Undrained shear strength) ต่ำ (น้อยกว่า 2.5 ตันต่อ ตารางเมตร) คุณสมบัติทั่วไปของชั้นดินจนถึงความลึก 20 เมตร ได้สรุปไว้ ในรูปที่ 4

การประเมินการทำนายค่าการทรุดตัวสูงสุดและดีกรีการ อัดตัวคายน้ำด้วยวิธีอาซาโอกะ

วิธีอาซาโอกะ [4] ใช้ในการหาค่าการทรุดตัวสูงสุด และประเมินดีกรี การอัดตัวคายน้ำในโครงการปรับปรุงคุณภาพดินด้วยด้วยวิธีแผ่นระบายน้ำ แนวดิ่งร่วมกับน้ำหนักกดทับ วิธีอาซาโอกะสามารถหาค่าสัมประสิทธิ์การ อัดตัวคายน้ำตามแนวราบได้ด้วยการวิเคราะห์ย้อนกลับ

3.1 การทำนายค่าการทรุดตัวสูงสุดและดีกรีการอัดตัวคายน้ำด้วยวิธีอาซา โอกะ

อาซาโอกะ [4] ได้เสนอวิธีแก้ปัญหาเกี่ยวกับการอัดตัวคายน้ำที่ใช้การ ระบายน้ำด้วยแผ่นระบายน้ำแนวดิ่ง โดยปรับเปลี่ยนวิธีของบาร์รอน [6] ซึ่ง ใช้สำหรับการอัดตัวคายน้ำที่ใช้การระบายน้ำตามแนวราบเพียงอย่างเดียว ขั้นตอนของอาซาโอกะทำได้โดยการสร้างเส้นตรงโดยสมมติให้พฤติกรรม ดินเป็นไปตามสมมติฐานทฤษฏีการอัดตัวคายน้ำแบบหนึ่งมิติของเทอร์ซากิ

การใช้วิธีอาซาโอกะในงานปรับปรุงคุณภาพดินด้วยแผ่นระบายน้ำในแนวดิ่ง พร้อมน้ำหนักกดทับได้ถูกทำการศึกษาโดยนักวิจัยหลายท่าน [7-11]

ขั้นตอนในการวิเคราะห์ด้วยวิธีอาซาโอกะ เริ่มต้นด้วยการสร้างกราฟ การทรุดตัวกับเวลา ชุดค่าการทรุดตัว S_I , S_2 , ... S_i จะถูกเลือกขึ้นมา และ S_i คือ ค่าการทรุดตัวที่เวลาใด ๆ i และช่วงเวลาห่าง $\Delta t = (t_i - t_{i-1})$ ซึ่ง คงที่ ลำดับต่อมาคือ การวาดจุดคู่อันดับ (S_{i-1} , S_i) ลงบนกราฟโดยค่า S_{i-1} เป็นค่าตามแนวแกน x และ S_i เป็นค่าตามแนวแกน y จุดเหล่านี้ควรเรียง ตัวกันเป็นกราฟเส้นตรง ซึ่งนิยามได้ดังนี้

$$S_i = S_o + \beta S_{i-1} \tag{1}$$

ที่ซึ่ง S_o และ etaคือค่าคงที่ซึ่งขึ้นอยู่กับการเลือก ช่วงเวลาห่าง ${\it \Delta} t$

ค่าคงที่ eta คือ ค่าความชั้นของกราฟเส้นตรง

ค่าการทรุดตัวสูงสุดสามารถทำนายได้จากจุดตัดระหว่างเส้นตรงนี้ กับ เส้นที่ทำมุม 45° ในกรณีที่มีการถมน้ำหนักกดทับ เส้นตรงนี้จะเบี่ยงเข้าตัด เส้นที่ทำมุม 45° ซึ่งสามารถคำนวณได้จากจุดตัดของสองสมการเส้นตรง ดังนี้

$$S_{ult} = \frac{S_o}{1-\beta} \tag{2}$$

จากค่าการทรุดตัวที่วัดได้ และค่าการทรุดตัวสูงสุดที่ทำนายได้ ดีกรี การอัดตัวคายน้ำสามารถประมาณได้จาก

$$U_i\% = S_i/S_{ult} x 100\%$$
 (3)

ที่ซึ่ง S_{ult} คือ ค่าการทรุดตัวสูงสุดที่ทำนายได้ด้วยวิธีอาซาโอกะ และ $U_i\%$ คือ ค่าดีกรีการอัดตัวคายน้ำที่เวลาใด ๆ $t=t_i$

3.2 ค่าสัมประสิทธิ์การอัดตัวคายน้ำตามแนวราบด้วยวิธีอาซาโอกะ

การหาค่าสัมประสิทธิ์การอัดตัวคายน้ำตามแนวรัศมี (*Cr*) หาได้จาก สมการของบาร์รอน [6] ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการทรุดตัวที่มี ความเครียดเท่ากัน (Equal-strain settlement) กับเวลา และต่อมาได้ถูก พัฒนาให้รวมผลกระทบจากการรบกวนของดิน (Smear) และจากแรงต้าน การไหลของแผ่นระบายน้ำ (Well resistance) [12]ดังนี้

$$S_i = S_{ult} \left[1 - \exp\left(\frac{-8c_r t_i}{\mu d_e^2}\right) \right] \tag{4}$$

ที่ซึ่ง

$$\mu = F_n + F_s + F_r \tag{5}$$

โดยที่ *F_n* คือ ผลกระทบจากระยะห่างระหว่าง PVD สามารถคำนวณได้จาก สมการที่ (6)

$$F_n = \frac{n^2}{(n^2 - 1)} ln(n) - \frac{3n^2 - 1}{4n^2}$$
(6)

เมื่อ n คือ อัตราส่วนระหว่างระยะห่างกับระยะเส้นรอบรูปของแผ่นระบาย น้ำแนวดิ่ง = d_e/d_w ; $d_e = 1.13 x$ ระยะห่างแผ่นระบายน้ำแนวดิ่ง สำหรับ การติดตั้งแบบสี่เหลี่ยมจัตุรัส; $d_e = 1.05 x$ ระยะห่างแผ่นระบายน้ำ แนวดิ่ง สำหรับ การติดตั้งแบบสามเหลี่ยม; $d_w = [2(a + b)]/\pi$ เมื่อ aคือ ความกว้าง และ b คือ ความหนาของแผ่นระบายน้ำแนวดิ่ง

 F_s คือ ผลกระทบจากการรบกวนของดิน สามารถคำนวณได้จากสมการที่ (7)

$$F_s = \left(\frac{k_r}{k_{r'}} - 1\right) ln(s) \tag{7}$$

เมื่อ k_r = สัมประสิทธิ์การซึมน้ำตามแนวรัศมี; k_r ' = สัมประสิทธิ์การซึมน้ำ ตามแนวรัศมีในดินที่ถูกรบกวน; $s = d_s/d_w$; d_s = ความยาวเส้นผ่าน ศูนย์กลางของดินบริเวณที่ถูกรบกวน โดยที่ $d_s = 2d_m$ และ d_m = ความ ยาวเส้นผ่านศูนย์กลางของ Mandrel สามารถหาได้จากสมการที่ (8)

$$d_m = \sqrt{\frac{4}{\pi}w \times l} \tag{8}$$

เมื่อ w = ความกว้างของ Mandrel และ l = ความยาวของ Mandrel F_r คือ ผลกระทบจากแรงต้านการไหลของแผ่นระบายน้ำ สามารถคำนวณ ได้จากสมการที่ (9)

$$F_r = \pi \frac{2l^2 k_r}{3q_w} \tag{9}$$

เมื่อ q_w = อัตราการไหลของแผ่นระบายน้ำ คำนวณได้จากสมการที่ (10) [13]

$$q_w = 5l^2 k_r \tag{10}$$

เมื่อ l = ความยาวของแผ่นระบายน้ำ

พิจารณาการทรุดตัวเมื่อเวลาผ่าน $t = t_i$ (สมการที่ (4)) และ $t = t_{i-1}$ (สมการที่ (11))

$$S_{i-1} = S_{ult} \left[1 - \exp\left(\frac{-8c_r t_{i-1}}{\mu d_e^2}\right) \right]$$
(11)

จัดรูปสมการ (4) และ (11) ใหม่ และนำสมการมาหารกันเพื่อหาค่า β ซึ่งเป็นความชันของกราฟความสัมพันธ์ *S_{i-1}* กับ *S_i* ในสมการ (4) จะได้

$$\frac{S_{ult} - S_i}{S_{ult} - S_{i-1}} = \exp\left[\frac{-8c_h}{\mu d_e^2}(t_i - t_{i-1})\right]$$
(12)

แทนค่า eta สำหรับความชั้น และ ให้ $t_i - t_{i-1} = \Delta t$ จะได้

$$\ln\beta = \frac{-8c_h}{\mu d_e^2} \Delta t \tag{13}$$

และ

$$\begin{split} c_r &= \frac{-\ln\beta d_e^2 \mu}{8\Delta t} \\ \text{แทนค่า สมการที่ (14) ลงในสมการที่ (4) จะได้ \\ S_i &= S_{ult} \left[1 - \exp\left(\frac{\ln\beta t_i}{\Delta t}\right) \right] \end{split} \tag{14}$$

การประเมินปัจจัยที่มีผลต่อการทำนายค่าการทรุดตัว สูงสุดและดีกรีการอัดตัวคายน้ำด้วยวิธีอาซาโอกะ

ข้อมูลการทรุดตัวจากแผ่นวัดการทรุดตัวที่ถูกเลือกจำนวน 4 ชุดใน บริเวณลานจอดเครื่องบินดังรูปที่ 1 จะถูกนำมาวิเคราะห์เพื่อศึกษาปัจจัย ต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อ การทำนายค่าการทรุดตัวสูงสุด ดีกรีการอัดตัวคาย น้ำ และสัมประสิทธิ์ตามแนวราบด้วยวิธีอาชาโอกะ โดยมีขั้นตอนดังนี้

 น ำข้อมูลการทรุดตัวกับเวลาในรูปที่ 3 มาเขียนความสัมพันธ์ใน สมการที่ (1) จะได้ลักษณะกราฟดังรูปที่ 5 สำหรับแผ่นวัดการทรุดตัว SP-A1-059 ด้วยช่วงห่างของข้อมูลที่แตกต่างกันในระยะเวลา 12 เดือน

 2. นำกราฟเส้นตรงที่ได้มาลากต่อโดยประมาณ หรือ ใช้วิธีการสร้าง สมการถดถอยเชิงเส้นจะได้สมการรูปแบบเดียวกับสมการที่ (1) และจุดที่ เส้นตรงตัดกับเส้นที่ทำมุม 45° คือ ค่าการทรุดตัวสูงสุด ซึ่งสามารถหาได้ จากการวัดในกราฟ หรือ แทนค่า S_o และ βในสมการที่ (2) อีกทางหนึ่ง ด้วย

 3. เปลี่ยนช่วงระยะห่างของข้อมูล และระยะเวลาที่ใช้อ่านข้อมูล ตามที่ กำหนด ผลที่ได้แสดงในตารางที่ 1ถึง 4 สำหรับแผ่นวัดการทรุดตัว SP-A1-059 SP-A2-018 SP-A3-115 และ SP-A4-040 ตามลำดับ

 4. ดีกรีการอัดตัวคายน้ำคำนวณโดยใช้สมการที่ (3) ผลที่ได้แสดงใน ตารางที่ 1ถึง 4

 5. สัมประสิทธิ์ตามแนวราบหาได้จากการนำความชัน βในสมการ (1) มาแทนค่าในสมการที่ (14) โดยใช้

 $d_e = 1.13$ เมตร สำหรับการติดตั้งแผ่นระบายน้ำแนวดิ่งในรูปแบบ สี่เหลี่ยมจตุรัสระยะห่างด้านละ 1 เมตร

 $d_w = [2(a + b)]/\pi = [2(98mm + 4 mm)]/\pi = 65$ มิลลิเมตร = 0.065 เมตร สำหรับ แผ่นระบายน้ำแนวดิ่งที่มีความกว้าง 98 มิลลิเมตร และ ความหนา 4 มิลลิเมตร

 $n = d_{e}/d_{w} = 17.4$ แทนค่าในสมการที่ (6) จะได้ $F_{n} = 2.12$

$$d_m = \sqrt{\frac{4}{\pi}w \times l} = \sqrt{\frac{4}{\pi}0.045 \times 0.125} = 0.085 \text{ with}$$

สำหรับ Mandrel ที่มีขนาดความกว้าง 45 มิลลิเมตร และยาว 125 มิลลิเมตร

$$d_s = 2d_m = 2(0.085) = 0.17$$
 เมตร

$$s = d_s/d_w = 0.17/0.065 = 2.6$$

ใช้ k_{r}/k_{r} ' = 5 จากงานวิจัยของหลินและคณะ [14] แทนค่าในสมการ ที่ (7) จะได้ F_{s} = 3.83

$$F_r = \pi \frac{2l^2 k_r}{3q_w} = \pi \frac{2l^2 k_r}{3 \times 5l^2 k_r} = 0.42$$
 แทนค่าในสมการที่ (5) จะได้
 $\mu = 6.36$

 $\Delta t = ช่วงห่างของข้อมูลที่นำมาวาดกราฟ$

ค่าสัมประสิทธิ์ตามแนวราบจากการคำนวณได้จากสมการที่ (14) และ ถูกแสดงไว้ในตารางที่ 1 ถึง 4

 6. นอกจากนี้วิธีอาชาโอกะยังสามารถวิเคราะห์ย้อนกลับ แล้วสร้าง กราฟความสัมพันธ์ระหว่างเวลาและการทรุดตัวขึ้นใหม่ได้จากสมการที่
 (15) ซึ่งในสมการนี้จะเห็นได้ว่า การทรุดตัวที่เกิดขึ้นจะขึ้นอยู่กับค่าความ ชัน βในสมการ (1) และ ช่วงห่างเวลา Δt ที่เลือกข้อมูลเท่านั้น โดยไม่ได้ ขึ้นอยู่กับพารามิเตอร์ μหรือ c_r ในการคำนวณเลย ผลจากการคำนวณ ย้อนกลับในช่วงน้ำหนักกดทับชั้นสุดท้าย แสดงในรูปที่ 6 และ 7 สำหรับ แผ่นวัดการทรุดตัว SP-A1-059

4.1 ช่วงเวลา และช่วงห่างของข้อมูลที่ใช้ประเมิน

จากตารางที่ 1 ถึง 4 สำหรับทุกแผ่นวัดการทรุดตัว และการ เปรียบเทียบการทรุดตัวกับเวลาของแผ่นวัดการทรุดตัว SP-A1-059 ในรูป ที่ 6 แสดงให้เห็นว่า ช่วงเวลาที่นานกว่า (12 เดือนหลังจากให้น้ำหนักกด ทับ) จะให้ค่าการทรุดตัวสูงสุดที่เพิ่มขึ้น และเป็นผลให้มีค่าดีกรีการอัดตัว คายน้ำที่ลดลง ทั้งนี้เนื่องมาจากความชันของเส้นแนวโน้มลดลง โดยค่าการ ทรุดตัวสูงสูดของแต่ละพื้นที่จะไม่เท่ากันซึ่งเป็นไปตามสภาพธรรมชาติของ ชั้นดินที่ โดยมีค่าตั้งแต่ 1.57 เมตร ถึง 2.00 เมตร

สำหรับช่วงห่างของข้อมูลไม่มีผลต่อค่าการทรุดตัวสูงสุดดังเห็นได้จาก ค่าในตาราง และ รูปที่ 7 ที่แสดงให้เห็นว่า ช่วงห่างของข้อมูลในแผ่นวัดการ ทรุดตัว SP-A1-059 ตั้งแต่ 7 ถึง 56 วัน ให้กราฟค่าการทรุดตัวกับเวลา เกือบจะเป็นเส้นเดียวกัน

รูปที่ 5 กราฟที่วาดด้วยวิธีอาซาโอกะที่ช่วงห่างของข้อมูลแตกต่างกันในระยะเวลา 12 เดือนของแผ่นวัดการทรุดตัว SP-A1-059

Time after	Parameters	Time Interval (days)						
Final Surcharge		7	14	21	28	42	56	
	β	0.9506	0.9042	0.8622	0.8264	0.7409	0.6906	
	S_{θ}	0.0806	0.1566	0.2263	0.2880	0.4245	0.5179	
	R^2	0.9990	0.9984	0.9966	0.9976	0.9916	0.9979	
6 months	Sult (m)	1.631	1.635	1.643	1.659	1.638	1.674	
	$S_{i(m)}$	1.410	1.410	1.410	1.410	1.410	1.410	
	U_i %	86.4	86.3	85.8	85.0	86.1	84.2	
	$C_h(m^2/yr)$	2.68	2.66	2.62	2.52	2.64	2.45	
	β	0.9561	0.9143	0.8707	0.8344	0.7568	0.7004	
	So	0.0746	0.1457	0.2173	0.2797	0.4083	0.5084	
	R^2	0.9993	0.9990	0.9982	0.9988	0.9956	0.9987	
9 months	Sult (m)	1.700	1.700	1.680	1.689	1.679	1.697	
	$S_{i(m)}$	1.548	1.548	1.548	1.548	1.548	1.548	
	U_i %	91.1	91.1	92.1	91.7	92.2	91.2	
	$C_h(m^2/yr)$	2.38	2.37	2.44	2.39	2.46	2.36	
	β	0.9606	0.9217	0.8876	0.8540	0.7865	0.7320	
	S_{θ}	0.0694	0.1372	0.1983	0.2580	0.3762	0.4751	
12 months	R^2	0.9993	0.9992	0.9980	0.9984	0.9954	0.9967	
	Sult (m)	1.761	1.752	1.764	1.767	1.762	1.773	
	$S_{i(m)}$	1.652	1.652	1.652	1.652	1.652	1.652	
	U_i %	93.8	94.3	93.6	93.5	93.8	93.2	
	$C_h(m^2/yr)$	2.13	2.16	2.10	2.09	2.12	2.06	

ตารางที่ 1 ค่าพารามิเตอร์ต่าง ๆ ที่คำนวณได้ช่วงระยะเวลาและระยะห่างต่าง ๆ กันจากแผ่นการทรุดตัว SP-A1-059

ตารางที่ 2 ค่าพารามิเตอร์ต่าง ๆ ที่คำนวณได้ช่วงระยะเวลาและระยะห่างต่าง ๆ กันจากแผ่นการทรุดตัว SP-A2-018

Time after	Parameters	Time Interval (days)						
Final Surcharge	Surcharge	7	14	21	28	42	56	
	β	0.9489	0.9112	0.8676	0.8293	0.7623	0.7266	
	So	0.0886	0.1605	0.2383	0.3081	0.4336	0.5186	
	R^2	0.9990	0.9985	0.9986	0.9938	0.9994	0.9991	
6 months	Sult (m)	1.733	1.808	1.800	1.805	1.824	1.897	
	$S_{i(m)}$	1.502	1.502	1.502	1.502	1.502	1.502	
	$U_i\%$	86.7	83.1	83.5	83.2	82.3	79.2	
	$C_h(m^2/yr)$	2.78	2.46	2.50	2.48	2.39	2.11	
	β	0.9551	0.9132	0.8714	0.8334	0.7639	0.7123	
	So	0.0816	0.1582	0.2339	0.3034	0.4316	0.5332	
	R^2	0.9992	0.9993	0.9992	0.9970	0.9994	0.9991	
9 months	Sult (m)	1.817	1.822	1.819	1.821	1.828	1.853	
	$S_{i(m)}$	1.656	1.656	1.656	1.656	1.656	1.656	
	U_i %	91.1	90.9	91.1	90.9	90.6	89.4	
	$C_h(m^2/yr)$	2.43	2.40	2.43	2.41	2.38	2.24	
12 months	β	0.9601	0.9213	0.8849	0.8456	0.7797	0.7271	
	S_{θ}	0.0755	0.1484	0.2177	0.2891	0.4136	0.5169	

R^2	0.9994	0.9994	0.9991	0.9979	0.9990	0.9990
Sult (m)	1.892	1.886	1.891	1.872	1.878	1.894
S _{i(m)}	1.774	1.774	1.774	1.774	1.774	1.774
U_i %	93.8	94.1	93.8	94.7	94.5	93.7
$C_h(m^2/yr)$	2.15	2.17	2.16	2.22	2.19	2.11

ตารางที่ 3 ค่าพารามิเตอร์ต่าง ๆ ที่คำนวณได้ช่วงระยะเวลาและระยะห่างต่าง ๆ กันจากแผ่นการทรุดตัว SP-A3-115

Time after	Parameters	Time Interval (days)						
Final Surcharge		7	14	21	28	42	56	
	β	0.9484	0.9028	0.8589	0.8266	0.7394	0.6854	
	So	0.0811	0.1542	0.2251	0.2813	0.4168	0.5116	
	R^2	0.9987	0.9986	0.9996	0.9996	0.9991	1.0000	
6 months	Sult (m)	1.572	1.586	1.596	1.622	1.599	1.626	
	S _{i(m)}	1.375	1.375	1.375	1.375	1.375	1.375	
	U_i %	87.5	86.7	86.2	84.8	86.0	84.6	
	$C_h(m^2/yr)$	2.80	2.71	2.68	2.52	2.66	2.50	
	β	0.9562	0.9177	0.8751	0.8386	0.7610	0.6881	
	S ₀	0.0730	0.1389	0.2088	0.2692	0.3964	0.5091	
	R^2	0.9990	0.9985	0.9992	0.9991	0.9988	1.0000	
9 months	Sult (m)	1.667	1.688	1.672	1.668	1.658	1.632	
	S _{i(m)}	1.519	1.519	1.519	1.519	1.519	1.519	
	U_i %	91.1	90.0	90.9	91.1	91.6	93.1	
	$C_h(m^2/yr)$	2.37	2.27	2.35	2.33	2.41	2.47	
	β	0.9609	0.9245	0.8880	0.8569	0.7845	0.7324	
	So	0.0678	0.1315	0.1948	0.2493	0.3724	0.4656	
12 months	R^2	0.9993	0.9990	0.9990	0.9989	0.9977	0.9966	
	Sult (m)	1.734	1.742	1.739	1.742	1.728	1.740	
	S _{i(m)}	1.624	1.624	1.624	1.624	1.624	1.624	
	U_i %	93.6	93.2	93.4	93.2	94.0	93.3	
	$C_h(m^2/yr)$	2.11	2.08	2.10	2.04	2.14	2.06	

ตารางที่ 4 ค่าพารามิเตอร์ต่าง ๆ ที่คำนวณได้ช่วงระยะเวลาและระยะห่างต่าง ๆ กันจากแผ่นการทรุดตัว SP-A4-040

Time after	Parameters	Time Interval (days)						
Final Surcharge		7	14	21	28	42	56	
6 months	β	0.9457	0.8920	0.8430	0.7903	0.7149	0.6384	
	S ₀	0.0980	0.1937	0.2816	0.3734	0.5137	0.6515	
	R^2	0.9990	0.9990	0.9942	0.9908	0.9830	0.9739	
	Sult (m)	1.805	1.793	1.794	1.781	1.802	1.802	
	S _{i(m)}	1.600	1.600	1.600	1.600	1.600	1.600	
	U_i %	88.6	89.2	89.2	89.9	88.8	88.8	
	$C_h(m^2/yr)$	2.95	3.02	3.01	3.11	2.96	2.97	
9 months	β	0.9533	0.9121	0.8661	0.8225	0.7530	0.6760	
	So	0.0886	0.1690	0.2538	0.3353	0.4694	0.6097	
	R^2	0.9993	0.9983	0.9969	0.9951	0.9908	0.9837	
	Sult (m)	1.898	1.923	1.895	1.889	1.900	1.882	

ร**ูปที่ 7** การทรุดตัวโดยการคำนวณย้อนกลับที่แผ่นวัดการทรุดตัว SP-A1-059 สำหรับช่วงเวลา 12 เดือนหลังจากมีน้ำหนักกดทับขั้นสุดท้าย

อย่างไรก็ตามช่วงห่างของข้อมูลที่เวลาสั้น ๆ เช่น 7 วัน มีจำนวนข้อมูล ที่มากทำให้ยากในการสร้างเส้นแนวโน้มที่ถูกต้อง ส่วนช่วงห่างของข้อมูลที่ เวลายาว ๆ เช่น 42 วัน หรือ 56 วัน ต้องอาศัยช่วงเวลาที่อ่านค่านาน เพียงพอเพื่อให้จำนวนข้อมูลในการสร้างเส้นแนวโน้มเพียงพอ

จากกราฟในรูปที่ 6 และ 7 ที่ได้จากการคำนวณย้อนกลับแสดงให้เห็น ว่า สมการที่ใช้คำนวณ กับข้อมูลที่ได้จากในสนามมีความสอดคล้องกัน โดย หากยิ่งมีระยะเวลาการอ่านค่าที่นาน จะให้ข้อมูลที่สอดคล้องกับในสนาม มากขึ้นเท่านั้น ในรูปที่ 6 สมการที่ได้จากระยะเวลาอ่าน 12 เดือนหลังจาก มีน้ำหนักกดทับในเส้นสีแดง จะให้ความสอดคล้องมากที่สุด ตามด้วย ระยะเวลาการอ่าน 9 เดือน และ 6 เดือนในเส้นสีส้ม และสีม่วง ตามลำดับ

4.2 ค่าสัมประสิทธิ์การอัดตัวคายน้ำตามแนวราบด้วยการวิเคราะห์ ย้อนกลับ

ค่าสัมประสิทธิ์การอัดตัวคายน้ำตามแนวราบถูกแสดงไว้ในตารางที่ 1 ถึง 4 พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง 2.06 ถึง 3.11 ตารางเมตรต่อปี โดยเมื่อ ระยะเวลาอ่านข้อมูลนานขึ้นค่าสัมประสิทธิ์การอัดตัวคายน้ำตามแนวราบ จะลดลง ทั้งนี้เนื่องจากค่าความชันของเส้นแนวโน้มลดลงเมื่อระยะเวลา อ่านมากขึ้น เช่นเดียวกันกับค่าการทรุดตัวสูงสุด ค่าสัมประสิทธิ์การอัดตัว คายน้ำตามแนวราบจะไม่ขึ้นอยู่กับช่วงห่างของข้อมูล มีข้อสังเกตว่า หากใช้ ค่า µ ซึ่งเป็นผลรวมของผลกระทบที่เกิดจาก ระยะห่างของแผ่นระบายน้ำ การรบกวนของดิน และ แรงต้านการไหลของแผ่นระบายน้ำที่แตกต่างกัน หรือ พิจารณาเฉพาะผลกระทบที่เกิดจากปัจจัยบางตัวซึ่งจะทำให้ ค่า µ แตกต่างกันจะส่งผลให้ได้ค่าสัมประสิทธิ์การอัดตัวคายน้ำตามแนวราบที่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญตามสัดส่วน

5. บทสรุป

การศึกษานี้มุ่งศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการประเมินดีกรีการอัดตัว คายน้ำสำหรับดินเหนียวอ่อนกรุงเทพด้วยวิธีอาซาโอกะ ผลจากการศึกษา สามารถสรุปได้ดังนี้

 ด้วยวิธีอาซาโอกะ ช่วงเวลาของการอ่านข้อมูลที่นานขึ้น จะทำนาย ค่าการทรุดตัวสูงสุดมากขึ้น ส่งผลให้ได้ค่าดีกรีการอัดตัวคายน้ำลดลง และ ค่าสัมประสิทธิ์การอัดตัวคายน้ำตามแนวราบลดลง

 ช่วงระยะห่างของข้อมูลไม่ส่งผลต่อการทำนายค่าการทรุดตัวสูงสุด และค่าสัมประสิทธิ์การอัดตัวคายน้ำตามแนวราบ

 กราฟความสัมพันธ์ระหว่างการทรุดตัวกับเวลาสามารถสร้างได้ โดยง่ายจากคำนวณย้อนหลัง ซึ่งหากระยะเวลาอ่านข้อมูลมากก็จะให้ผลที่ สอดคล้องกับข้อมูลในสนามมาก

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนลำดับที่ 1 ขอขอบคุณ Mr. Lin, P.C. กลุ่มบริษัทที่ปรึกษา เอ็ม เอ เอ และ Dr. Seah, T. H. บริษัท Alfageotech สำหรับการให้คำปรึกษา ขณะก่อสร้างโครงการ และขอขอบคุณ คุณศราวุธ สืบไชยวังบริษัท บริษัท เอเชี่ยน เอ็นจิเนียริ่ง คอนซัลแต้นส์ สำหรับการอนุเคราะห์แบบก่อสร้าง โครงการ

เอกสารอ้างอิง

- Ruenkrairergsa, T., Lin, P. C. and Sunantapongsak, S. (2001). Performance of PVD road embankment on soft Bangkok clay. Proceedings of the Fifteenth International Conference on Soil Mechanics and Geotechnical Engineering (ICSMGE), Istanbul, Turkey, 27 - 31 August 2001, pp. 2179-2182.
- [2] Suzuki, K. (2000). Supervision records of soft ground improvement for OBRR (Eastern Portion), Proceeding of the 3rd Seminar on Ground Improvement in Highways, Department of Highways and Japan International Cooperation Agency, Bangkok, Thailand, Vol. II, pp 7.
- [3] สินาด โกศลานันท์ และ เพน ชิ หลิน (2552). กรณีศึกษาการปรับปรุง คุณภาพดินสนามบินสุวรรณภูมิ. การประชุมวิชาการวิศวกรรมโยธา แห่งชาติ ครั้งที่ 14, นครราชสีมา, 13-15 พฤษภาคม 2552, หน้า 305-310.
- [4] Asaoka, A. (1978). Observation procedure of settlement prediction. *Soil and Foundations*, 18(4), pp. 87-101.
- [5] Muktabhant, C., Teerawong, P. and Tengamuuay, V. (1966). Engineering properties of Bangkok subsoils. Report, Chulalongkorn University, Bangkok Thailand.
- [6] Barron, R. A. (1948). Consolidation of fine-grained soils by drain wells. *Transactions of the American Society of Civil Engineers*, 113, pp. 718-742.
- Seah, T.H., Tangthansup, B. and Wongsatian, P. (2004).
 Horizontal coefficient of consolidation of soft Bangkok clay.
 Geotechnical Testing Journal, 27(5), pp. 1-10.
- [8] Bergado, D.T. Alfaro, M.C. and Balasubramaniam, A. S. (1993). Improvement of soft Bangkok clay using vertical drains, Geotextiles and Geomembranes. 12, pp. 615-663.
- [9] Arulrajah, A. and Bo, M.W. (2008). Factors affecting consolidation related prediction of Singapore marine clay by observational methods. *Geotech Geol Eng*, 26, pp. 417-430.
- [10] Mesri, G. and Huvaj-Sarihan, N. (2009). The Asaoka method revisited. Proceedings of the seventeenth International Conference on Soil Mechanics and Geotechnical Engineering (ICSMGE), Alexandria, Egypt, 5-9 October 2009, pp. 131-134.
- [11] Orleach, P. (1983). *Techniques to evaluate the field performance of vertical drains*. M.Sc. Thesis, MIT, USA.

- [12] Hansbo, S. (1981). Consolidation of fine-grained soils by prefabricated drains. Proceedings of the tenth International Conference on Soil Mechanics and Foundation Engineering (ICSMFE), Stockholm, Sweden, 15-19 June, 1981 pp. 677-682.
- [13] กนกอร กันณรงค์ (2558) การวิเคราะห์การทรุดตัวชั้นดินเหนียวกรณี ไม่มีและมีการปรับปรุงคุณภาพด้วยระบบระบายน้ำตามแนวดิ่ง.
 วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- [14] Lin, D.G., Liu, W.T., Lin, P.C. (2006). Numerical analyses of PVD improved ground at reference section of second Bangkok International Airport. Proceedings of the International Symposium on Geotechnical Aspects of the Second Bangkok International (Suvarnabhumi) Airport in Thailand. Southeast Asian Geotechnical Society (SEAGS), Bangkok, Thailand, pp. 67–88.